

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus IV. Murmurent filii Israel. Pluit Manna Deus de cælo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

Jores, delicatus & mollis peregrinus est, qui semper, & omnia vult habere juxta commoda sua, & vota: Frustra est, numquam hoc fiet, ergo quidquid demum in hoc vitæ itinere nobis obvenerit, pergendum est, & dicendum si tenebræ ingruant, cum *Iob cap. 17:*
Post tenebras spero lucem, post tempestates sudum calum.

DISCURSUS IV.

Murmurant filii Israel. Pluit Manna Deus de celo.

Am trigesimus dies illuxerat, quo filii *Israel* egressi fuerant ex *Egypto*. Jam quinque diversis locis fixerant tentoria sua. 1. In *Senith*. 2. In *Etham*. 3. In *Beelsephon*. 4. In *Mara*. 5. In *Elim*, jam rursum jubentur castra movere, & ducente illos columna nubis & ignis, venerunt, inquit Scriptura, in desertum *Sin*, & sicuti in *Mara* non invenerant quod biberent, sic nec hic invenerunt quod comederent, erat enim desertum *Sin* plenum rubetis & spinis. Sicuti ergo in *Mara* murmuraverant quia patiebantur sitim, ita hic murmurarunt quia patiebantur famem, dixerunt enim ad *Moysem* & *Aaron*: *Vinam mortui essemus per manum Domini in terrâ Egypti, quando sedebamus super ollas carniû, & comedebamus panem in saturitate, cur eduxistis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame?*

Interumne incipiunt hi homines murmurare? contra quem? contra *Moysem* & *Aaron*, inquit Scriptura; quid illi mali commiserant? *Eduxistis*, inquiunt, nos in desertum istud, ut occideretis, postremum est intolerabilis injuria illata tantis Viris quales erant *Moyse* & *Aaron*. Quid? illi ne vos volunt occidere sine quibus jam pridem fuissetis mortui in *Egypto*? quæ apparentia? quæ hæc loquendi infamia & furor?

Alterum est apertum mendacium, dicitis quod *Moyse* & *Aaron* vos in desertum istud eduxerint, falsum est: Vidistis enim oculis vestris Deum in columna vos præcedentem & ducentem, & viam monstrantem, ad illud desertum: Ergo non murmuratis contra *Moysem* & *Aaron*, sed contra Deum: Quid vultis habere? perimus fame: Quid inde? melior erat conditio nostra in *Egypto*, ibi comedebamus carnes & panes in saturitate: Hoc
 X X etiam

etiam falsum est, sed esto: Tunc volebat Deus vos esse in tali conditione, nunc vero in alia, an non licet illi facere quod vult?

Sed quid reprehendo in *Israelitis*, quod etiamnum ubique terrarum & quotidie fieri videmus in omnibus pæne hominibus? Quot ubique querelæ ac murmuraciones, interea dum versamur in itinere hujus vitæ? Quare hoc? quia videtur Deus nemini posse satisfacere. Si Deus benefacit, vellemus plura, si plura conferrat, vellemus alia, si nobis subtrahat bona, desperamus. Denique optarem aliquem videre qui prorsus vivat sua sorte contentus; Certe *Severinus Boethius*, magnus ille Consul *Romanus*, & de *consol. Philosoph. Prosa 4.*, putat neminem esse.

Ejusdem opinionis erat Poëta *Horatius Satyra 1.*, & inquit rationem cur hoc ita fiat: Qui fit, inquit, ut nemo sua sorte contentus vivat? optime respondet: Quia, inquit, semper fortunam alienam aspicimus, & semper nobis melior ac jucundior aliena videtur conditio, non tantum si inferioris sumus conditionis, sed etiam æqualis; Et hoc inde oritur quia sumus sicut filii *Israel*, qui non agnoscebant se ductos ab ipsomet Deo in desertum *Sin.*, & in tali conditione illic collocatos ut omnia illis deessent.

Numquid Deus novit quid cuique expediat? Ille te constituit in illa conditione in qua es: Servus es, vel ancilla? quid murmuras? quia nec nocte, nec die habeo quietem, quidquid ago non possum satisfacere Dominæ, illa jurgatur de mane in Vesperam: Fateor, difficile est, sed Deus te posuit in ista conditione, quia sciebat hoc tibi expedire.

Pauper es? famem pateris? stramen forte habes pro lecto, poris frigore male testus, molestum est: Sed Deus te in ista conditione constituit: Ergo si murmuras, murmur tuum est contra Deum, ille sciebat quid tibi expediret.

Conjugatus es? quid ais? aisne tibi impossibile esse in tali statu salutem operari? certo tibi constare te ad hunc statum à Deo non esse vocatum? à parentibus inductum fuisse? quod si omnia prævidisses quæ tibi evenère, numquam animum te adjecturum fuisse conjugio? sed quænam tibi evenère? mille molestiæ, mille difficultates ex omni parte: Ideone murmuras? murmuras contra Deum: Quia ille voluit te in tali esse conditione, quia sciebat hoc tibi expedire.

Spiritualis virgo es? numquid contenta es? nullo modo: Quippe ni? quia tam arida sum ut non lubeat orare, nullum habeo gustum in rebus divinis, non sapit lectio spiritualis, non Meditatio, non communio, nusquam invenio solatium, obruor tentationibus: Quid ergo vis? melius fuisset si religiosa facta fuisset: Ergone murmuras contra Deum quod te in tali statu posuerit? dic ergo aperte quod nesciverit quid tibi expediret.

Opifex es? quid agis? totos dies laborare pro victu: Velle sine aliud agere? quid velles? abundare divitiis, indulgere genio, ducere commodos dies, omnia habere ad votum? at Deus hoc noluit, voluit te ponere in tali conditione quæ tibi expediebat: Quid vis amplius? si murmuras contra conditionem tuam, murmuras contra Deum.

Eger es? Non dubito quin malles sanus esse, hoc est naturale ut quisque velit potius sanus esse quam æger: An ideo putas te eum ratione murmurare & conqueri de morbo? utrumque donum Dei est, & sanitas & morbus, voluit te Deus honorare dono ægritudinis: Quid habes contra? dicit enim Apostolus Paulus 1 Cor. cap. 7: *Vnusquisque proprium donum habet à Deo, alius sic, alius vero sic: Vnusquisque vero, sicut eum vocavit Deus, ita ambulet, & in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.*

Non omnes conditiones conveniunt omnibus, nec ideo ille status felicior est quia tibi aridet, sed quia tibi conducibilior: Nec omne quod præstantius est, conducibilius est. Præstantior est gladius acu, & malleo, non tamen fartori aut fabro conducibilior est gladius quam acus & malleus, ut suam artem exerceant.

Itaque omnibus bene expensis, quod vix ullus vivat sua sorte contentus, hoc inde potissimum oritur quod tædeat illum difficultatum quas patitur, sicut tædebat *Israelitas* illius loci ubi famem patiebantur.

Sed hæc nostra miseria est quod intentos semper oculos habeamus in molestias proprias, raro in alienas; quod si omnium aliorum difficultates nobis notæ forent, non tam facile nos tæderet nostrarum, consequenter nec conditionis nostræ, nec status.

Patebit hoc ex illo quod contigit olim *Cretensibus*. Rogaverant illi, multis sacrificiis precibusque oblatis, *Iovem* supremum Deo-

rum qui natus erat *Cyete*, ut cives ac populares suos omnibus adversitatibus, difficultatibus, ac crucibus liberaret. Respondit *Jupiter* hoc fieri non posse, dicens hoc repugnare conditioni vite humanæ, quæ non potest esse absque miseriis atque molestiis. Hoc audito aliud postularunt, nempe ut possent difficultates suas inter se mutuo commutare: Per melicet, inquit *Jupiter*. Hac facultate obtenta, præconis voce promulgari fecerunt, ut qui vellent, statuto die comparerent in foro, & quisque suas Cruces exponeret. Comparuere conjugati, & exposuit maritus difficultates quas habebat cum uxore, liberis, & familia: Et est ne, inquit, aliquis qui vult mecum commutare? uxor afferebat quæ patiebatur à viro; Viduæ desolationes atque oppressiones suas narrabat, & sic de reliquis: Ubi vero singuli aliorum difficultates, cum suis, quasi justa lance, appenderent, deprehenderunt alienas suis longe præponderare, suasque adhuc è minimis esse; & sic sua quisque sorte contenti, domum abierunt, solliciti ut in posterum eam patienter ferrent. Quod si hoc quisque nostrum etiam faceret, numquam nos tæderet conditionis vel status, sed cum patientia ferremus quod Deus nobis imposuit, & non murmurarem.

Quid fecit Deus cum audiret filios *Israel* murmurantes? Videte, & admiramini Dei clementiam. Jam tertio murmuraverant, & tamen Deus dissimulat, & tacet, imo etiam beneficia promittit, non propter ipsorum murmuraciones, sed propter suam gloriam, ut staret suis promissis: In verbo enim Dei *Egypto* exierant ut irent in terram promissionis, noluit ergo omnes disperdere ut se veracem ostenderet.

Quid ergo egit? audite Scripturam: Apparuit, inquit, Dominus *Moyse* & dixit ad eum: *Ecce ego cras mane pluam vobis panes de caelo, & saturabimini.* Cum ergo aurora diei crastinæ illuxisset jacuit ros per circuitum castrorum, in similitudinem pruinae, operiebatque totam superficiem terræ. Quod cum vidissent filii *Israel*, dixerunt ad invicem: *Manna! quid est hoc? ignorabant enim quid esset: Quibus ait Moyse: Iste est panis quem Dominus dedit vobis ad vescendum.* Et quia clamaverant admirabundi *Manna*, hinc panis ille vocatus *Manna* vel *Manna*.

Manna autem quoad exteriora erat hujusmodi. 1. Erat parvum & rotundum fere sicut grando, seu, ut loquitur Scriptura, sicut *semen*

men coriandri. 2. Quoad colorem erat nive candidius, vel, ut ajunt Septuaginta, instar Cryfalli: Cadebat autem de cælo hoc modo: Prius cadebat ros qui totam terram tegebat, ita ut nullæ aquæ apparerent aut fordes quæ Manna maculare possent: Super rorem istum cadebat Manna, & rursus super Manna alius ros instar pruinae quæ Manna tegebat: Cum autem sol oriretur, superior ille ros liquebat, & apparebat Manna, & tunc colligebant illud filii Israël.

Quoad interiorem vero virtutem, sic illam describit *Sapiens cap. 16. Angelorum esca nutritivisti populum tuum, & paratum panem de celo praestitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis spiritus suavitatem. Substantia enim tua, dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebat, & deserviens uniuscujusque voluntati, ad quod quisque volebat, convertebatur.* Ergo in unico illo cibo erant omnium aliorum ciborum sapes, prout quisque habere volebat: Quod ita explicat *D. Hieronymus in Psal. 147.* Qui Manna comedebat, si desiderabat mala, si pyrum, si uvam, si panem, si carnes, secundum qualitatem & voluntatem comedentis, ita & sapor in Manna erat.

Vix scio unum Patrem, qui non dixerit hunc panem fuisse vitam imaginem, & figuram corporis *Christi* in Eucharistia; nec mirum, quia ipsemet *Christus* hoc dixit *Ioan. cap. 6. Patres vestri, inquit, manducaverunt Manna in deserto, & mortui sunt, qui manducant hunc panem, vivet in aeternum.*

Videte modo quanta sit convenientia inter Manna & Eucharistiam. 1. Dicitur Manna pluisse de cælo, ideo *Psal. 77* panis cæli vocatur: De Eucharistia dicit *Christus Ioan. 6. Hic est panis de cælo descendens*, ideo etiam seipsum panem vitæ æternæ appellat, utpote qui non tantum panis de cælo est, sed etiam qui nos ducit ad cælum, quia hoc pane roboramur & alimur in hac solitudine mundi ut perveniamus ad cælum, sicuti filii *Israël* alebantur Manna in deserto ut pervenirent ad terram promissionis; si quis autem ex cibo *Christi* alimentum non habet aut robur, signum est quod stomachum habeat plane corruptum, animam sordibus plenam, vel certe obliviscatur sumere Eucharistiam, unde cor habet tam aridum utcum *Davide* dicere possit *Psal. 101. Aruit cor meum quia obliviscor sum comedere panem meum.*

2. Manna angelorum panis vocatur quod manibus illorum conficere-

ficeretur. *Christus* vero, melius adhuc dicitur panis angelorum, quia ipsi illo pane vescuntur in cælo: Sicuti enim nos illo vescimur, sed sub specie panis, sic illi eo vescuntur, sed sine ullo tegumento facie ad faciem, & hoc est quod olim angelus *Raphael* dicebat *Tobie*. *Ego cibo invisibili utor qui ab hominibus videri non potest*, scilicet contemplatione divinitatis, qua & nos fruimur, quamvis alio modo, in Ven. Sacramento.

3 Manna, inquit *Sapiens*, cap. 16 habebat in se omnis saporis suavitatem: Eucharistia, *Cyprianus* ait *Serm. de Cena*: Omnium exsuperat dulcedinum voluptates: Vel, ut ait *Bernardus*: Est dulcedo dulcedinum: Unde hoc? quia sicuti *Moses* vocat terram promissionis, terram lacte & melle manantem, sic, & adhuc magis vocari debet regio cæli, terra enim promissionis, cæli tantum erat figura; sumptio autem Eucharistiæ est præludium voluptatum celestium, nam ut ait *Matthias Wormatiensis*: Nos habemus sub Sacramento quod Sancti habent in cælis sine velamento: Ergo sicuti in cælo omnia fluunt lacte & melle, sic necesse est etiam fieri in Eucharistia: Et hoc est quod clamat *David* *Psal. 30*. *O quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti timentibus te! quam abscondisti*, inquit, scilicet sub specie panis & vini, quo Sancti palam & aperte fruuntur in cælo.

4 Manna habebat in se omnium ciborum saporis prout quisque volebat: Sic quando accedimus ad mensam divinam, petit *Christus* à singulis, quid vis? Vis liberari à tentationibus? fiat: Vis habere consolationes divinas? fiat: Vis habere fortitudinem in adversis? fiat: Vis filios habere morigeros? fiat: Vis pacem habere in conjugio? fiat: Vis habere hanc vel istam virtutem? fiat: Denique, ut aiebat *Christus* Apostolis: *Quodcumque volueritis petite, & si bene petatis, fiet vobis*: Nam ut ait *Chrysostomus*, *Christus* in Eucharistia aperuit thesaurum omnium divitiarum ac gratiarum.

5 Manna descendebat de nocte: *Christus* Venerabile Sacramentum etiam de nocte instituit, sic enim ait *Paulus* 1 *Cor. cap. 11*. *Noctem qua tradebatur Dominus Iesus, accepit panem, & gratias agens, fregit, & dixit: Accipite, & manducate: Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur*.

6 Non descendebat Manna in terram, nisi hæc prius esset purgata à vento, & rore; Per ventum, ut *Abulensis* *Exodi cap. 16* existimat, dispergebantur pulveres, per rorem, qui semper prius descendebat

debat quam Manna, tegebantur sordes, & tunc descendebat Manna. Sic antequam *Christus* in animam nostram descendat, oportet illam esse omni ex parte puram & mundam ut nihil sordium appareat, sed omnia rore gratiæ resperfa, ut nihil sit quod displiceat fonti illi totius puritatis ad quem accedimus: Hinc solebat olim Diaconus alta voce clamare sub Missa, *Sancta sanctis*.

7 Non datur Manna filiis *Israel* nisi cum jam deseruissent olivas carniū *Aegyptiacas*, aliosque sordidos cibos, quales erant cepe, allia, cucumeres, pepones. Sic non potest sapere Eucharistia iis qui adhuc carnales sunt, & qui gustum habent corruptum sordidius deliciis mundi.

8 Manna non est datum filiis *Israel* nisi post transitum maris rubri: Eucharistia non datur nisi dum transferimus per mare rubrum sanguinis *Christi* in aqua baptismi.

9 Postquam *Israelita* comederant Manna, paulo post pugnarunt cum *Amalecitis*, cum antea solus Deus pro illis pugnasset contra *Aegyptios*, pugnarunt, inquam, & vicerunt. Sic hostes animæ nostræ, & impedimenta itineris nostri quo tendimus ad cælestem terram promissionis, virtute Eucharistiæ superantur, juxta illud *Bernardi Serm. de Cena*. Duo, inquit, Sacramentum illud operatur in nobis, ut videlicet & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omnino consensum. Si quis enim vestrum non tam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus invidiæ, luxuriæ, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo: Et juxta illud *Cyrilli Alexandrini Lib. 4. in Ioan. cap. 17*. Eucharistia, inquit, cum in nobis maneat *Christus*, sedat sævientem membrorum nostrorum legem, perturbationes animi extinguit, collisos redintegrat &c.

10 Manna erat minutum, nec erat proprie panis, sed species panis: *Christus* quasi minutus est in parva hostia, & in Eucharistia non est panis, sed species panis.

11 Manna erat simile semini coriandri, quod si dividatur, etiam minimæ partes terræ mandatæ sic germinant & fructum ferunt, sicuti integrum semen coriandri. Sic in Eucharistia etiam minimæ hostiæ partes in anima nostra tantum fructus proferunt, quam integra & magna hostia.

12 Quando filii *Israel* colligebant Manna, neque qui plus collegerat,

inquit Scriptura, *amplius habebat, neque qui minus paraverat, reperit minus*, cum enim domum essent reversi, omnes reperiebant eandem mensuram. Sic qui parvam particulam sumit in Eucharistia tantum sumit quantum is qui magnam hostiam recipit, nec qui magnam recipit, habet amplius.

13 Manna debebat in mortario tundi pilo, ut esset figura passionis *Christi*: Et nos in Eucharistia debemus commemorationem facere passionis *Christi*, in qua quasi in mortario, vel torculari, ita contusus fuit & fractus per verbera & flagella, per crucem & clavos, ut sanguis toto corpore exprimeretur.

14 Quando filii *Israel* primum videbant Manna, cibum ignotum, & numquam antea visum, præ stupore clamabant: *Quid est hoc?* sic merito jam clamant fideles de Eucharistia: *Quid est hoc?* & mirantur *Christum* Deum & hominem latere sub specie panis, & Deum habitare nobiscum, quod numquam prius erat auditum, nec visum.

15 Comederunt filii *Israel* Manna per annos quadraginta, hoc est, quamdiu faciebant iter per solitudinem, at ubi iam venerant in terram promissionis, cessabat Manna. Sic quamdiu peregrinamur in mundo, habemus & comedimus *Christum* in Eucharistia, sed ubi venerimus ad caelestem terram promissionis, patriam nostram, tunc non habebimus amplius *Christum* sub specie panis latentem, sed videbimus eum sicuti est, facie ad faciem.

DISCURSUS V.

Rursum murmurant filii Israel praesitum, & Deus dat illis aquam.

Aliquanto tempore manserant *Israëlitae* in deserto *Sin*, quando columna nubis se movit, & ab illâ, castra præeunte, ducti fuerunt in *Depheta*, postea in *Alus*, & jam in *Raphidim*, locus qui jacebat non procul à monte *Sinai*. Hic, inquit Scriptura, non erat aqua ad bibendum populo. Et sitiit populus, & non tantum murmurarunt contra *Moysem*, sed tam acriter in eum inveci sunt, ut *Moyse* timeret se lapidandum. Clamabant ergo: *Da nobis aquam ad bibendum; cur nos fecisti exire de Aegypto ut occideres nos, & liberaveris nostros, ac jumenta sui? & adduxisti in locum istum pessimum, qui siti*